

АКАДЕМІЧНА КУЛЬТУРА ДОСЛІДНИКА
ГАЛУЗІ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА. ПОШУК
АУДІОМАТЕРІАЛУ ДЛЯ НАПИСАННЯ НАУКОВИХ РОЗВІДОК

Денис КОЧЕРЖУК,

аспірант II року навчання відділу музикознавства та етномузикології
(Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології
ім. М. Т. Рильського НАН України)

Актуальність. Наявні проблеми, що виникли на межі XX–XXI століть у галузі музичного мистецтва, безпосередньо пов'язані з проявом культурного простору академічної сфери, яка є додатковим вектором професійного розвитку та підкріплюється написанням наукових розвідок здобувачами вищої освіти. Українська музична культура сповнена розмаїттям не тільки творчо-художніх напрямків, а й відповідно них – і наукових. Щорічна практика демонструє пост-фактом зростання кількості випускників, які в подальшому присвячують своє життя науковим пошукам. Якщо поглянути на цей аспект з іншого боку, здобутком майстерності багатьох фахівців стало викладання та навчання молодшої генерації теоретичним знанням як певному фактору вдосконалення творчих спеціальностей за обов'язкової умови підкріплення їх базовими формами практичної підготовки.

Останніми роками зросла частка магістрантів та аспірантів, які присвятили роки свого навчання осмисленню дискурсу дискографічної продукції або аудіокультури. Це спричинено правилами вивчення та підпорядкуванням дистриб'юторської форми щодо публікування виконавської практики, завдяки розповсюдженню музичного контенту в царині інтернет-технологій. Провокативно дискусійними вважаються ті основні площини, що необережно класифікують деякі наукові галузі (як-от правнича, міжнародні відносини) до грона музикознавчих предметів.

Мета дослідження – з'ясувати основні аспекти академічної культури молодих вчених на основі пошуку та пояснення аудіоматеріалу (дискографії), висвітленого в наукових розвідках XXI століття.

Результати дослідження. Концепція сучасної корпоративної культури та академічної доброчесності принципово зайняла ключове положення у вихованні молодого покоління науковців. Причинами стали нововведені правила розбудови інтерактивної освіти навчального процесу, активізація професійного пошуку зі сприянням публікацій наробку молодих викладачів, підняття статусу фахівця, і, звісно, вдосконалення форм протидії академічному плагіату. Історично склалося, що більшість професіоналів у галузі музичного мистецтва позиціонували свою роботу завдяки практичній цілеспрямованості, уникаючи проблем теоретичного осмислення. Проте, переорієнтація вищої професійної освіти, а паралельно – її науково-дослідницької гілки «гостро зіткнулися» з новими вимогами законодавчих актів Міністерства освіти та науки України.

Звісно, новостворені стандарти, з одного боку, порушили процеси творчої діяльності багатьох навчально-наукових закладів, основна діяльність яких була зосереджена на мистецькі здобутки вихованців, а з іншого – потребувала вдосконаленої загальної системи освітнього простору, насамперед, за рахунок ініціювання появи нових теоретичних розробок педагогічних працівників.

Вивчення основних практичних явищ, що пропонувалося студентам, потрібно було віднести до знань, з якими здобувач міг самостійно ознайомитися та заглибитися у процеси наукової еволюції. А завдяки внесенню в навчальний перебіг освітніх компонентів, на кшталт, «курсова робота з фаху», «методика викладання фахових дисциплін», «кваліфікаційна робота» (бакалаврський мінімум або магістерське дослідження) – вимагали вміщення наукових дослідів, їх аналіз, значення та подальші розробки (згідно з висновками кожного випускника за освітньо-професійною програмою), що мало здатно вплинути на формування евристичної думки молодого дослідника, його здатності прогнозування можливих у майбутньому нових ідей і розробок.

Останніми роками виникають проблеми комплексного аналізу аудіотворів під час підсумкової атестації (кваліфікаційний екзамен). Наявна пропозиція від МОН України базується на двочастинній етапності захисту творчих (дипломно-показових) робіт: перший – демонстрація вокально-інструментальної

майстерності випускника, другий – анотація музичних творів (історико-теоретичний та технологічний аналіз обраних творів). Підґрунтям написання цих трактатів повинні послугувати джерела, доступні всім за галуззю культура і мистецтво. Більшість науково-педагогічних працівників виявило обмежені можливості розробки анотаційного проєкту. Це виявилось в недостатній кількості та доступності пропонованих матеріалів, які б могли висвітлити ті чи інші факти створення художнього предмету. Більшість джерел позиціонувалися як узагальнюючий комплекс про ті чи інші події, що відбувалися в Україні упродовж XV–XIX століть.

Мистецькі заклади освіти, приватні творчі установи, мультивекторні освітні програми музичного та аудіовізуального мистецтва обмежені в пошуку інформативного матеріалу. Ключовим вектором освітянського простору є вибір фонограм-мінус для виконання тієї чи іншої мистецької програми, однак приналежність аналізу виконавства майже обмежено поверховою уніфікацією матеріалів.

Відмінність європейського простору науки та мистецтва від української освіти полягає у вивченні компонентів суміжних дисциплін, зокрема тих, що вивчаються галуззю аудіовізуального профілю. Уведення таких курсів, як «Дискографія», «Основи звукозапису», «Правила роботи зі студійною та концертною апаратурою», «Аналіз моделі створення аудіо-платівки» першочергово повинно стати базовим для ступенів вищої освіти бакалаврів і магістрантів.

Освітня діяльність XXI століття представлена дисциплінами нормативного та вибіркового характеру, а також компонентами практичної підготовки. Якщо уважно прослідкувати та проаналізувати кожен курс, то більшість змістовних модулів дублюють одну й ту ж саму інформацію. Наявне професійне зростання будь-якого випускника потребуватиме після цього додаткового проходження навчання у приватних музичних корпораціях. Такі тенденції є гальмуючим фактором якісної освіти, а тому потребують додаткових норм адаптації

культурно-мистецького напрямків згідно з потребами та запитами сучасної мультимедійної індустрії.

Започаткування курсу «Дискографія» збагатить обізнаність вихованців під час навчання, зокрема, щодо питань історіографії появи звуку, теоретичного опису звукорежисури та звукоінженерії, дозволить набути практичний досвід та ознайомитися з методами роботи у студії звукозапису. Сучасні освітні програми намагаються удосконалити й розширити низку аспектів значення та затребуваності музичного мистецтва, введення факультативних спеціальностей на кшталт студійного практикуму, аудіо-програмування, комп'ютерно-звукової імітації синтетичних джерел звукового дизайну тощо.

Педагогічним працівникам варто сфокусувати увагу на об'єктах звукозаписного профілю, приналежних галузі музичного мистецтва, які історично впливають на становлення української культури ХХ–ХХІ ст. Теоретико-практичний матеріал повинен формуватися відповідно до певних приписів та планів. Однією з вимог вивчення дискографії повинно бути введення вивчення системи Модулів:

Модуль 1 «Історіографія перших звукозаписних пристроїв», що зосереджує увагу на формуванні ролі аудіовізуального мистецтва та його компонуванні у сфері шоу-бізнесу.

Модуль 2 «Практичні дослідження культури аудіозапису кінця ХХ – першої чверті ХХІ ст.», що аналізують, описують та вдосконалюють процеси модифікації творів сучасників.

Однак, перш ніж скористатися панорамою усіх фонографічних явищ, що стали запорукою формування професійного дизайну звуку, важливо нагадати доробок саме тих діячів, хто вивчав процеси реставрації, відновлення, копіювання та зберігання інформаційної (звукової) продукції.

Для здобувачів вищої освіти вкрай необхідно скористатися не лише джерелами інтернет-ресурсів, а й друкованими виданнями. Потрібно вміти отримувати необхідні знання завдяки пошуковим показникам, зокрема, присвячені практиці реставрації звукових фонограм дослідження Д. Беласі,

А. Волкова, О. Гребіня, Н. Ковалевської, П. Олефрієнко, А. Павленка, О. Прядко, В. Швайченка, М. Ужинського та ін.

Прагматичним вектором дослідження вважаємо філософські трактати, які варто включити в освітній процес з дискографії. Роз'яснення будь-якої категорії мислення повинно бути враховано на початковому етапі навчання. Суттєво, що при визначенні основи історичної появи технічних компонентів, коли розпочали фіксувати звуковий простір, М. Ужинський наголошує на етимології поняття «техніка». Ось як трактує дане положення сам науковець: «...Давньогрецьке слово має три значення – мистецтво, ремесло, наука, що вказує на принципову близькість цих понять. І хоча в Давній Греції мистецтво розумілося передусім як ремесло, що відрізняло тодішнє розуміння мистецтва від сучасного, тим не менше, в сучасній культурі ця спорідненість стає знову актуальною» [2, с. 29].

Філософська думка щодо культури середини ХХ ст. жваво обговорювала та аналізувала технічний промисел як початок нової ери суспільної праці. Значна кількість мислителів побоювалася негативного впливу технічного компонування на духовний стан людства, тому критично відносилися до будь-яких новостворених авангардових проявів, інші ж розглядали проблеми техніки як процеси осмислення людством нового етапу духовного та матеріального стану суспільства. Між багатьма науковцями розгортаються дебати з приводу впливу техніки на мистецтво, дехто пропонує це називати техногенною культурою, інші бачать в тому деградаційний процес – бо людство, на їх думку, перестане існувати, замінивши свою працю на роботу машинної індустрії. Одна складова технічної сторони носить характер матеріального ужитку, полярна – естетична, що увібрала в себе ідейно-змістову форму художнього рівня.

Інші наративи варто викласти вже в більш детальних змістовних підтемах. Доцільно й конкретизувати етапи вдосконалення ери цифрових та електронних засобів, що сформували підґрунтя до виникнення комп'ютерних технологій на базі музичного мистецтва. Також зосередити увагу на еволюційних процесах в галузі інженерії та математики, які видозмінювалися в країнах Європи та Америк. Ознаменувати вектор розвитку науки електроакустики.

Головним принципом викладання предмету «Дискографія» повинна бути орієнтованість у питаннях появи звукозапису на теренах України. Учасники освітнього процесу покликні ознайомитися та вивчити значну кількість літературних джерел. У цьому випадку оптимальними для отримання потрібних знань будуть трактати А. Желєзного, який присвятив своє життя історії розвитку вітчизняного грамзапису, та, зокрема, музичним платівкам кінця ХІХ – середини ХХ століть. Ним уперше уведено ряд тлумачень щодо терміну «філофонія», а також проаналізовано діяльність української «грамофонної спільноти» на чолі з відомим композитором Пилипом Козицьким [1, с. 3]. Зважимо на те, що історія звукозапису – це процес, який існує ще з ХХ ст., проте обмежена історична інформативність не надавала фактів повного розкриття циклу запису звуку аж до ХХ та ХХІ століть. Педагог повинен наголосити, що перші фіксовані джерела, що аналізували етапи створення платівок, історію будівництва фірм, музичних магазинів, здебільшого стосуються другої половини ХХ століття. Обмеженість цього матеріалу полягає в тому, що значний фонд аудіо документів знаходився у приватних колекціях збирачів, частина записів була знищена війною, інші ретроспективні розвідки грамзаписів були втрачені або понівечені.

Під час аналізу практичного матеріалу основний напрям означення роботи потрібно фокусувати на тому, що звукозапис – *трансцендентальний метод нової інтерпретації музичних творів*. Діалог між композитором та технікою набув суто жанрової характеристики, з уникненням естетизації, поліфонії та поезики/лірики, що на себе взяла середня ланка – медіатор/виконавець. Звісно, творчий процес набув рис дискурсивних особистостей, що було пов'язано з руйнуванням певних стереотипів художнього мислення, нівечення першопочаткових засад естетичного характеру автора твору. Створювався потік музичного простору, виконаного технічними стратегічними прийомами запису звуку за допомогою комп'ютерних програм, тобто з'явився окремий механізм інтерпретації художнього твору засобами синтетичного регулятора. Варто зазначити, наступний етап еволюції звукозапису – джаз, рок та поп-культура –

нині набули форм безписьмового музикування і викладені виключно в моделі акустичного простору.

Висновки. Складна ситуація, спрямована на вдосконалення освітнього вектору, потребує нагального впровадження теоретико-практичних компонентів, пов'язаних з основами моделювання дискографічного дискурсу. Відповідність та послідовність викладу навчального матеріалу – запорука формування практичних здібностей здобувача. «Дискографія» – модель освітньої складової, що сформує загальну картину бачення поступеневого розвитку та вдосконалення продукування та дистриб'юції продуктів музичної культури, – предмет, розрахований для студентів вищої освіти бакалаврської та магістерського рівнів.

Використані джерела:

1. «Музика», №4, 1927, с. 34; А. Железний «Наш друг – грамплатівка». Вид-во: «Музична Україна», Київ, 1989, 279 с.
2. Ужинський М. Сценофонія як культурно-мистецький феномен: дис. ... канд. мистецтвознавства : 26.00.01; Нац. акад. керів. кадрів культури і мистецтв. Київ, 2021. 225 с.

Анотація. Кочержук Д. Академічна культура дослідника галузі музичного мистецтва. Пошук аудіоматеріалу для написання наукових розвідок у ХХІ столітті.

Стаття присвячена проблемам моделювання сучасної академічної культури для закладів вищої освіти за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво». Основний вектор науково-творчої роботи зі здобувачами полягає як в опануванні виконавської майстерності завдяки вокальним або інструментальним освітнім програмам, так і у трактуванні моделі історико-генетичного та технологічного компонентів аудіовізуальної культури.

Ключові слова: освітній вектор, академічна культура, аудіоматеріал, музичне мистецтво, дискографія.

Abstract. Kocherzhuk D. Academic culture of the musical art researcher. the main prospects of search audio material for writing scientific research in the xxi century.

The article is devoted to the problems of modelling modern academic culture for higher education institutions in the specialty 025 «Musical Art». The main vector of scientific and creative work with students is not only to master performance skills through vocal or instrumental educational programmers, but also to interpret the model of the historical, genetic and technological components of audiovisual culture.

Keywords: educational vector, academic culture, audio material, musical art, discography.